

grebet skade omfatter i denne forbindelse virkninger på eget marked i forbindelse med øget import af varer fra et subsidierende land; modvirkning af opnåede koncessioner, hvor rimelige forvrentninger om eksportadgang til et land ikke indfries pga. subsidier i importlandet til konkurrerende varer; samt virkninger for markedsadgang på tredjelands markeder eller markedet i et subsidierende land som følge af konkurrence fra subsidierede varer. Under SCM-aftalen kan et land endvidere unilateralt pålægge importerede varer udligningstold, hvis det konstateres, at subsidierede importvarer fører til skade på national industri. SCM-aftalen indeholder et generelt forbud mod eksportsubsidier, dog med den udtrykkelige undtagelse, at subsidier, der er i overensstemmelse med landbrugsaftalen, ikke er omfattet.

Fredsklausulen virker forskelligt for forskellige kategorier af landbrugssubsidier. Subsidier under den grønne boks kan således hverken føre til pålæggelse af udligningstold eller tvistbilæggelse.

Subsidier under den blå boks og de såkaldte AMS-subsidier (Aggregate Measurement of Support) er mindre beskyttede, idet de kan pålægges udligningstold, hvis der kan konstateres skade for importlandets industri. Men der kan ikke føres tvistbilæggelsessag mod subsidier, der udbetales i overensstemmelse med landbrugsaftalen, og som ikke fører til støtte til et specifikt produkt ud over det niveau, som var fastlagt i 1992.

Eksportsubsidier kan pålægges udligningstold, hvis der kan konstateres skade for importlandets industri. Men der kan ikke føres tvistbilæggelsessag mod subsidier, der udbetales i overensstemmelse med landbrugsaftalen.

Ved fredsklausulens udløb vil eksportsubsidier på landbrugsområdet fortsat blive behandlet mildere end på industriområdet, idet der ikke vil være et egentligt forbud mod dem, jfr. ovenfor om SCM-aftalen. Der vil dog i princippet kunne pålignes udligningstold, hvis national industri i importlandet lider skade. Tilsvarende vil i princippet kunne rejses tvistbilæggelsessag vedr. intern støtte under forudsætning af at skade på eget erhverv kan dokumenteres. I praksis vil kravene til bevisbyrden hos den skadelidende være store fsva. påvisning af årsagssammenhæng, især hvis den forsvarende part kan henvise til faldende markedsandele. Endvidere vil subsidier, der specifikt er omfattet af landbrugsaftalen, være vanskelige at angribe. Endelig be-

mærkes, at proceduren for tvistbilæggelse er så omfattende, at endelige afgørelser på baggrund af fredsklausulens bortfald ikke vil kunne ventes før omkring midten af 2005. Der kan således ikke forventes nogen snarlig retslig afklaring af konsekvenserne af klausulens udløb. Sammenfattende kan siges, at de praktiske virkninger af fredsklausulens bortfald – herunder WTO-medlemmers tilbøjelighed til at rejse tvistbilæggelsessager – ikke kan fastslås entydigt.

Spm. nr. S 384

Til udenrigsministeren (24/10 03) af:

Jørn Jespersen (SF):

»Vil udenrigsministeren redegøre for EU's og Danmarks hidtidige politik i spørgsmålet om forlængelse af fredsklausulen i GATT/WTO-aftalen om landbrug, herunder de argumenter der anvendes i forhandlingerne samt for regeringens holdning?«

Begrundelse

Fredsklausulen er en klausul, der freder forskellige former for protektionisme, og det er derfor svært at forstå, hvilke argumenter der skulle være for en forlængelse.

Svar (12/11 03)

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Fra EU's side har hovedargumentet i en årrække været, at det ikke giver meget mening at diskutere reduktionsforpligtelser for støtte, hvis denne alligevel kan angribes under andre dele af aftalesættet. EU har således tidligere vurderet, at forlængelse af fredsklausulen bør være en integreret del af en ny landbrugsaftale.

Regeringens ønsker yderligere liberalisering i forbindelse med en ny landbrugsaftale. Regeringen vurderer i lighed med EU-Kommissionen, at lande med høje støtteniveauer vil være mere motiverede til at forhandle en yderligere reduktion af støtten, hvis denne ledsages af en fredsklausul.